

تأثیر انگیزه‌ها و ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت‌های ورزشی چالش‌برانگیز

احسان محمدی ترکمانی^۱، ابراهیم قنبری^۲، و قدرت اله باقری^۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۵/۲۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۹/۲۹

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی تأثیر انگیزه‌ها و ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی چالش‌برانگیز در ورزشکاران رکورددار بود. حرکات ورزشی چالشی به فعالیت‌های بدنی عجیب، غیرمعمول و رقابتی که الزاماً جزء رشته‌های ورزشی رسمی هم نیستند، گفته می‌شود. برای این پژوهش از جامعه ۱۵۰ نفری ورزشکاران رکورددار، ۱۱۱ نفر پرسش‌نامه‌های انگیزه‌های ورزشی، ادراک موفقیت و پرسش‌نامه محقق ساخته تداوم فعالیت ورزشی را تکمیل نمودند. نتایج نشان داد تأثیر ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت در افراد رکورددار بیشتر از انگیزه‌ها است و این دو متغیر توانسته‌اند ۴۴٫۸ درصد از واریانس تداوم فعالیت ورزشی را تبیین نمایند. تأثیر بیشتر ادراک موفقیت می‌تواند کاربرد وسیعی برای برنامه ریزان فعالیت‌های ورزشی داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: ادراک موفقیت، انگیزه‌ها، تعهد ورزشی، حرکات ورزشی چالشی، رکوردداران

The Impact of Motives and Perception of Success on Continuity of Challenging Sports Activity

Ehsan Mohamadi Torkamani, Ebrahim Qanbari, and Qodratullah Bagheri

Abstract

This research aimed to evaluate the impact of motives and perception of success on activity continuity among record owners of challenging sports. Challenging sports are strange, unusual and competitive physical activities that have not necessarily included in an official athletic field. For this research, 111 out of 150 record owner athletes completed the questionnaires of athletic motives' questionnaire, perception of success questionnaire and researcher-made questionnaire of continuity of sports activity. Results showed that the impact of Perception of Success on activity Continuity in record owner is higher than motives impact and these two variables have explained the 44.8 % of the variance in activity Continuity. The more impact the perception of success could have been used extensively for planners sporting activities.

Keywords: Motives, Perception of Success, Record Owners, Sports Commitment, Challenging Sports Activity.

مقدمه

امروزه شاهد رقابت تنگاتنگ ستاره‌های ورزشی در رشته‌های مختلف در میدان‌های ورزشی و رویدادهای ملی و بین‌المللی، باهدف کسب مدال و مقام هستیم و بسیاری از ورزشکاران جوان و نوجوان نیز آرزو دارند تبدیل به ستاره‌هایی معروف در رشته ورزشی خود شده و از منافعی همچون شهرت، محبوبیت و کسب درآمد از تلاش حرفه‌ای خود بهره‌مند شوند. در این بین گروهی از افراد نیز وجود دارند که تلاش مضاعف و سختی برای ثبت رکورد در حرکات و فعالیت‌های بدنی که الزاماً جزء رشته‌های ورزشی شناخته شده هم نیستند، انجام می‌دهند. این فعالیت‌ها طیف وسیعی از حرکات مختلف نظیر حبس نفس زیرآب، شکستن اجسام سخت با بدن، روپایی زدن در مدت‌زمان یا مسافت طولانی، چرخاندن توپ روی انگشتان یا اجسام دیگر، طناب زنی مسافت ۱۰۰ متری، طناب زنی با چشمان بسته و ... را شامل می‌شود که جایگاهی در مسابقات رسمی و سازمان‌یافته ورزشی نظیر المپیک‌ها، بازی‌های جهانی و آسیایی و ... هم ندارند. به‌عنوان مثال رئیس کمیته ثبت رکوردهای ورزشی فدراسیون ورزش‌های همگانی ایران با اشاره به ثبت رکورد حبس نفس در زیرآب توسط جوان گناوه‌ای اظهار داشت: رکورد یک حرکت غیر قهرمانی است و حبس نفس به هیچ فدراسیونی حتی شنا مربوط نمی‌شود (خبرگزاری مهر، ۱۶ اوت ۲۰۱۴). از طرفی چون نهادهای مسئول ثبت این حرکات برای موافقت با درخواست افراد یا انتخاب آن‌ها جهت ثبت رکورد گاهی آزمون‌ها و شرایط ورود خاصی را در نظر می‌گیرند بنابراین این افراد برای ثبت رکوردهای عجیب علاوه برداشتن توانایی‌های ذاتی، باید تلاش زیادی کرده و تمرین‌های سختی را انجام دهند به‌طور نمونه رئیس هیئت ورزش‌های همگانی استان خراسان رضوی هنگام ثبت رکورد دویدن برعکس به

مسافت بیش از ۱۵ کیلومتر و شنای استقامت بالغ بر سه ساعت از انتخاب شدن دو دانشجو از بین ۴۰۰ دانشجوی متقاضی خبر داده است (خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵ سپتامبر ۲۰۱۴). در سال ۲۰۱۳ رئیس انجمن ورزش‌های تفریحی، مهارت‌های فردی و نمایشی فدراسیون ورزش‌های همگانی اعلام کرد با توجه به دغدغه‌های رئیس فدراسیون مبنی بر سازمان‌دهی ورزشکاران علاقه‌مند به ثبت رکوردهای ورزشی، ترغیب هر چه بیشتر ورزشکاران به این امر و همچنین متمرکز ساختن آن در بدنه فدراسیون به‌منظور پیشگیری از هرگونه سوءاستفاده‌های احتمالی با توجه به خیل بشمار مخاطبان این نوع فعالیت‌ها در سراسر کشور، مرکزی با عنوان مرکز ملی ثبت رکوردهای ورزشی در قلب انجمن ورزش‌های تفریحی، مهارت‌های فردی و نمایشی به وجود خواهد آمد (پایگاه خبری وزارت ورزش و جوانان، ۴ فوریه ۲۰۱۳). که طبق اعلام نظر مسئولان این مرکز باگذشت حدود سه سال تحت عنوان کمیته ثبت رکوردهای ورزشی فعالیت می‌نماید و از زمان راه‌اندازی این کمیته حدود ۱۱۰ رکورد رسمی ثبت و بسیاری از آنان دوباره شکسته شده است (خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲ اوت، ۲۰۱۴). علی‌رغم اینکه کمیته مزبور تحت نظر فدراسیون ورزش‌های همگانی فعالیت می‌کند می‌توان اذعان کرد ماهیت تلاش افراد برای ثبت و جابجایی این‌گونه رکوردها خیلی متفاوت‌تر از شرکت در فعالیت‌های ورزشی همگانی است و فعالیتی رقابتی و چالش‌برانگیز هست که تفاوت اساسی نیز با ورزش‌های سازمان‌یافته قهرمانی و حرفه‌ای دارد و سازمان‌های ورزشی و مسئولان امر با گروه متفاوتی از افراد سروکار دارند که حاضرند حتی گاهی با به خطر انداختن سلامتی خود رکوردهای عجیب ورزشی را ثبت و یا جابجا کنند، در جدول شماره یک برخی از مهم‌ترین رکوردهای ثبت شده توسط ورزشکاران ایرانی آورده شده است.

جدول ۱. برخی از مهم‌ترین رکوردهای ثبت شده توسط ورزشکاران ایرانی

ردیف	نام رکورد	ردیف	نام رکورد
۱	رکورد ۲۰ دقیقه نشستن در سونای ۱۰۰ درجه سانتی‌گراد	۱۰	رکورد ۱۰ ساعت پادوچرخه متوالی در آب
۲	شنای ۲۰ کیلومتری دریا در ۱۲ ساعت	۱۱	شنای دست و پا بسته به مسافت ۲۰۰۰ متر
۳	روپایی پله‌های برج میلاد در ۳۶ دقیقه	۱۲	رکورد ۵۲۹۰ حرکت کرانچ خلبانی در مدت ۳ ساعت و ۳۰ دقیقه
۴	۱۹ ساعت روپایی	۱۳	۲۰۰۰ حرکت جلو بازو با دمبل ۴ کیلویی در زمان ۴ ساعت و ۳۵ دقیقه
۵	۲۰۰۰ حرکت غلت از جلو در یک ساعت و چهل دقیقه	۱۴	دویدن به سمت عقب به مسافت ۴۷ کیلومتر و ۲۵۰ متر
۶	شکستن ۱۱ قالب یخ با ضربه مشت	۱۵	نگه‌داشتن وزنه ۵۰ کیلویی با دندان به مدت ۱۲۱ ثانیه
۷	۱۳۷۴۴ ضربه آپرکات به کیسه بوکس در ۶۰ دقیقه	۱۶	رکورد ۱۱ کیلومتر و ۳۰۰ متر تک‌چرخ با موتور در زمان ۶ دقیقه
۸	پله نوردی از پله‌های برج میلاد	۱۷	رکورد ۱۳۴ دقیقه چرخش توپ بسکتبال روی انگشت دست
۹	حس نفس در زیر آب به مدت چهار دقیقه و ۳۶ ثانیه	۱۸	روپایی با توپ تنیس به‌طور برعکس در طول پله‌های برج میلاد

مزایای سلامتی بیان کردند، به‌طوری‌که انگیزه‌های رقابت‌پذیری و برنده شدن در مردان مهم‌تر از زنان بود و برای زنان تناسب‌اندام، انعطاف‌پذیری، وابستگی به دیگران و وضعیت ظاهری مهم‌تر از مردان عنوان شد. نادریان چهرمی و هاشمی (۲۰۰۸) در بررسی انگیزه‌های ورزش تفریحی سه انگیزه حفظ سلامتی و بهداشت، تناسب‌اندام و زیبایی و کسب مهارت و توانایی‌های ورزشی را مهم‌تر از سایر انگیزه‌ها دانستند که مشارکت مردان در فعالیت‌های ورزشی بیشتر بانگیزه‌های کسب مهارت، موفقیت و کسب برتری، سلامتی و قدرت جسمانی مرتبط است درحالی‌که زنان بیشتر بانگیزه تناسب‌اندام و زیبایی، کسب سلامتی و بهداشت روانی و دوست‌یابی ورزش می‌کنند. کاگاس، توره و مانالاستاس^۲ (۲۰۱۰) انگیزه‌های ورزش جوانان فیلیپینی را مدیریت وزن، قدرت و استقامت و وضعیت ظاهری (جذابیت جنسی)

انگیزه‌ها کلید انجام هر کار و فعالیتی به شمار می‌روند و می‌توانند رفتارهای افراد را تحریک، تقویت و هدایت کنند یا باعث کنترل و توقف آن شوند. همچنین انگیزه‌ها در همه فعالیت‌های انسانی به چشم می‌خورند ولی میزان و نوع آن بسته به شرایط متفاوت است، آگاهی از اینکه چرا برخی افراد انگیزه بالایی برای دستیابی به اهداف خود دارند و برخی دیگر فاقد این انگیزه‌اند، اهمیت خاصی دارد (قدرت نما و حیدری نژاد، ۲۰۱۴). تاکنون مطالعات زیادی انگیزه‌های شرکت در فعالیت‌های بدنی و ورزش را در گروه‌های مختلف افراد و در طیف وسیعی از فعالیت‌ها بررسی کرده‌اند، گیل، ویلیامز، دوود، بیودون و مارتین^۱ (۱۹۹۶) انگیزه‌های بزرگسالان شرکت‌کننده در ورزش را تناسب‌اندام، تسلط، کنترل وزن، انعطاف‌پذیری، شناخت اجتماعی، وابستگی به دیگران، مزایای روانی، وضعیت ظاهری، رقابت‌پذیری و

2. Cagas, Torre & Manalastas

1. Gill, Williams, Dowd, Beaudoin & Martin

رقابت می‌کنند که سبب بروز هیجان برای ورزشکاران می‌شود. وجود عوامل استرس‌زای مختلف ضرورت کسب مهارت‌های خاص برای حفظ سلامت ورزشکاران را آشکار می‌سازد، چراکه ناتوانی در مقابله با عوامل استرس‌زا برای عملکرد موفقیت‌آمیز ورزشکاران زیان‌بخش خواهد بود (بشارت، صالحی، شاه‌محمدی و نادعلی، ۲۰۰۹). بنا به اهمیت کسب موفقیت در حیطه ورزش مطالعات متعددی اقدام به واکاوی این مفهوم نموده و عوامل تأثیرگذار بر موفقیت ورزشی را تبیین کرده‌اند، یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر موفقیت ورزشی انگیزه پیشرفت^۴ افراد است. انگیزه پیشرفت در ورزشکاران ویژگی ارزشمندی به شمار می‌رود و عبارت است از نیاز به تسلط یافتن در کارهای سخت، دستیابی به کمال، غلبه بر مشکلات و موانع، بهتر از دیگران عمل کردن و احساس غرور از موفقیت، بر اساس نظریه تکینسون^۵ ورزشکاران موفق از لحاظ رقابت‌جویی در سطح بالایی قرار دارند؛ دارای پشتکار زیاد برای دستیابی به موفقیت بوده و بدون نگرانی درباره شکست‌های احتمالی، ورزش می‌کنند (موسوی و واعظ موسوی، ۲۰۱۵). بر اساس مبانی نظری مربوط به موفقیت ورزشی، تمایل به پیشرفت به نوع هدف تعیین شده از سوی فرد (هدف‌گرایی) وابسته است که این هدف‌گرایی مبتنی بر تکلیف‌گرایی^۶ و یا خود‌گرایی^۷ هست. افراد با توجه به تفاوت‌های فردی از میزان توانایی متفاوتی در مؤلفه تکلیف‌گرایی و خود‌گرایی برخوردارند. افراد تکلیف‌گرا بیشتر خود مرجع هستند این افراد بیشتر بر هدف‌های مبتنی بر بهبود تکلیف و عملکرد تمرکز دارند، در صورتی که افراد خودگرا متمایل به تعیین هدف‌های هنجار مرجعی هستند و بر بهتر عمل کردن نسبت به سایرین یا

بیان کردند در این پژوهش رقابت و چالش‌پذیری کمترین اهمیت را از نظر پاسخ‌دهندگان داشت. کیگان، اسپرای، هاروود و لاوله^۱ (۲۰۱۰) تأثیرات والدین، مربی (والدین از طریق پشتیبانی و تسهیل و مربی از طریق آموزش و ارزیابی) و همسالان (از طریق رفتارهای رقابتی، رفتارهای مشترک، ارتباطات و روابط اجتماعی) را به عنوان عوامل انگیزاننده نوجوانان جهت مشارکت در ورزش عنوان کردند. آلتون و همکاران^۲ (۲۰۱۲) انگیزه‌های تسلط، آمادگی جسمانی، وابستگی به دیگران، وضعیت روحی روانی، وضعیت ظاهری، انتظارات دیگران، لذت و رقابت را مهم‌ترین انگیزه‌های شرکت در فعالیت بدنی یاد کردند. هوانگ^۳ (۲۰۱۴) نیز در بررسی انگیزه‌های ورزشکاران شرکت‌کننده در تیم‌های ورزشی فنلاندی، تسلط، لذت، وابستگی به دیگران، رقابت‌پذیری، شرایط جسمی، شرایط روانی و وضعیت ظاهری را شناسایی کردند که انگیزه‌های تسلط، وابستگی به دیگران، شرایط جسمی و وضعیت ظاهری در دختران مهم‌تر بودند در مقابل تنها انگیزه مهم‌تر در پسران رقابت‌پذیری بود. بررسی پژوهش‌های مختلف این حوزه تنوع انگیزه‌ها، تأثیر پذیرفتن آن‌ها بر حسب نوع و هدف فعالیت، ویژگی‌های جمعیت شناختی نظیر سن، جنسیت و حتی میزان درآمد، شرایط جسمانی و روانی، فرصت‌های زندگی و موقعیت اجتماعی و اقتصادی را نشان می‌دهد.

کسب موفقیت و عملکرد مطلوب ورزشکاران در مسابقات ورزشی از موضوعاتی است که بیشترین توجه سازمان‌های متولی ورزش در کشورهای مختلف را به خود معطوف نموده است (صابونچی، کیا، کوثری فرد و کوثری فرد، ۲۰۱۳). امروزه در دنیای تمرین و ورزش، تمرین مداوم، تنها کلید موفقیت محسوب نمی‌شود؛ بلکه احتیاج به ویژگی‌های شخصیتی خاص احساس می‌شود؛ زیرا ورزشکاران در محیط استرس‌زا

4. Achievement Motivation
5. Atkinson
6. Task orientation
7. Ego orientation

1. Keegan, Spray, Harwood & Lavallee
2. Aaltonen et al
3. Huang

از یک مقیاس خودکار آمدی برای موفقیت و از تعداد شوت‌هایی که دروازه‌بانان در مسابقات فهرمانی اروپا گرفته بودند برای اندازه‌گیری عملکرد استفاده کردند، نتایج این پژوهش ارتباط کم بین ادراک موفقیت و عملکرد واقعی را نشان داد. این نتیجه بیان‌گر این نکته است که دروازه‌بانان خود را (بیان خودکار آمدی) معتبرتر از داده‌ها (تعداد گرفتن شوت) می‌دانند، به عبارتی ممکن است علی‌رغم عملکرد واقعی مطلوب در رقابت یک ورزشکار با توجه به سایر انتظاراتش از ورزش ادراک موفقیت کمتری داشته باشد. ابراهیم، جعفر، کاسیم و عیسی^۳ (۲۰۱۶) در بررسی رابطه بین جو انگیزشی درک شده و ادراک موفقیت متغیر اعتمادبه‌نفس را به‌عنوان میانجی در نظر گرفتند، نتایج نشان داد اعتمادبه‌نفس می‌تواند اثر جو انگیزشی بر ادراک موفقیت را افزایش دهد.

آنچه مسلم است ادراک موفقیت ورزشی یک مفهوم چندبعدی هست (موسوی و واعظ موسوی، ۲۰۱۵) که می‌تواند دستخوش عوامل زیادی قرار گیرد، همچنین بین ادراک موفقیت و انگیزه‌های مشارکت در ورزش ارتباط تنگاتنگی وجود دارد که در پژوهش‌های مختلف به آن‌ها اشاره شده است. اما اگر عوامل برانگیزاننده را رغبت درونی برای تلاش مضاعف در رسیدن به پیروزی و یا اهداف دیگری همچون توانمندی، قدرت بیشتر، زندگی سالم‌تر، تناسب جسمانی و ... بنامیم، به نتیجه‌ای که یک فرد در موارد فوق تجربه می‌نماید احساس موفقیت گفته می‌شود که این احساس می‌تواند از پیروزی در یک مسابقه تا توانمندی بیشتر یا زندگی سالم‌تر و غیره گستره داشته باشد، از سویی دیگر، یک فرد ممکن است درعین حال که از میزان بالایی از احساس موفقیت برخوردار است نسبت به رشته ورزشی خود

عملکرد برابر با تلاش کمتر تمرکز دارند. افراد خود گرا از شایستگی ادراک شده کمتری برخوردارند؛ تلاش کمتری از خود نشان می‌دهند و بیشتر از خود و ارزش‌هایشان حفاظت می‌کنند و از فعالیت‌های چالشی و مخاطره‌آمیز دوری می‌کنند (کاووسانو و رابرتز^۱، ۲۰۰۱). برخی از مطالعاتی که به جنبه‌های مختلف موفقیت ورزشی پرداخته‌اند عبارت‌اند از: بشارت (۲۰۰۶) در بررسی رابطه کمال‌گرایی و موفقیت ورزشی نشان داد بین کمال‌گرایی مثبت و منفی به ترتیب با موفقیت ورزشی همبستگی مثبت و منفی وجود دارد اما فقط کمال‌گرایی مثبت می‌تواند تغییرات مربوط به موفقیت ورزشی را پیش‌بینی کند، کمال‌گرایی مثبت به ویژگی‌هایی نظیر واقع‌بینی، پذیرش محدودیت‌های شخصی، انعطاف‌پذیری، احساس رضایت و خرسندی از عملکرد شخصی، تقویت عزت‌نفس و اعتماد به خود و همچنین برداشت‌های مثبت فرد از حمایت‌های اجتماعی اشاره دارد. فولادیان، سهرابی، عطار زاده حسینی و فارسی (۲۰۱۰) نشان دادند بین مؤلفه‌های سوگیری ورزشی (رقابت‌طلبی، میل به پیروزی و هدف‌گرایی) و مؤلفه‌های انگیزه مشارکت ورزشی (موفقیت، گروه‌گرایی، آمادگی، رهایی انرژی، عوامل موقعیتی، بهبود و توسعه مهارت، دوست‌یابی و تفریح) ارتباط مستقیم و معناداری وجود دارد. فرزی، عباسی، سوری و نظری (۲۰۱۴) نشان دادند در بین دانشجویان ورزشکار بین سخت رویی و موفقیت ورزشی و انگیزه پیشرفت و موفقیت ورزشی رابطه مثبت معنادار وجود دارد، همچنین مؤلفه سخت رویی ۵۰ درصد و مؤلفه انگیزه پیشرفت ۴۳ درصد از تغییرات واریانس موفقیت ورزشی را تبیین می‌کنند. آرگودو، مارکوس و رویز^۲ (۲۰۱۵) در تجزیه و تحلیل سازگاری بین ادراک موفقیت رفتاری و عملکرد واقعی دروازه‌بانان در رقابت

1. Kavussanu & Roberts
2. Argudo, Marcos & Ruiz

3. Ibrahim, Jaafar, Kassim & Isa

منفی بر تعهد ورزشی داشته باشد. در تحقیقات زیادی مطرح شده است که اگر مشارکت در ورزش برای افراد تجربه مثبتی به همراه داشته باشد، آن‌ها ورزش را ادامه می‌دهند و تعهدشان برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بیشتر می‌شود (حسینی، بحر العلوم و حسینی نیا، ۲۰۱۶).

در یک جمع‌بندی اگر به عوامل مؤثر بر تعهد ورزشی دقت کنیم عواملی مانند لذت ورزشی، فشارهای اجتماعی و فرصت‌های مشارکت را می‌توان جزء عوامل انگیزاننده مشارکت ورزشی طبقه‌بندی کرد که جهت دهنده فرد برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی می‌باشند اما آنچه مسلم است احتمالاً برای تداوم یک فعالیت ورزشی علاوه بر عوامل انگیزشی اولیه، تجربه مثبت افراد که آن را می‌توان ادراک یا احساس موفقیت نامید اهمیت بیشتری داشته باشد.

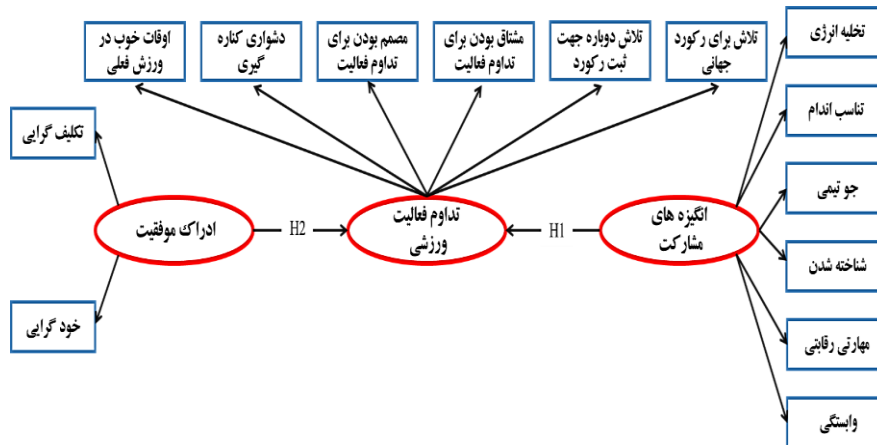
بنابراین با توجه به موارد گفته شده چارچوب مفهومی پژوهش جهت بررسی و مطالعه متغیرهای پژوهش و روابط بین آن‌ها در شکل ۱ پیشنهاد می‌گردد. مطابق چارچوب مفهومی ارائه شده این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر عوامل اولیه (انگیزاننده) و عوامل ثانویه (ادراک موفقیت) بر تداوم فعالیت‌های ورزشی^۳ چالش برانگیز ثبت رکورد می‌باشد. به عبارت ساده‌تر این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که برای تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار نقش کدام یک از عوامل انگیزشی یا ادراک موفقیت پرنرگ‌تر می‌باشد؟

انگیزه اندکی داشته باشد و بالعکس، در حقیقت حالت زدگی یا بی‌تفاوتی در فرد ایجاد گردد. این احتمال قابل درک است که افراد با انگیزه‌های بسیار و احساس موفقیت کم و یا با احساس موفقیت بسیار و انگیزه‌های محدود، نسبت به ورزش خود در جستجوی تغییر تیم یا حتی رشته‌ی ورزشی برآیند یا حتی در اوج شایستگی از ورزش روی‌گردان شوند (برقی مقدم، مشرف جوادی و مظفری، ۲۰۱۰).

بوجود منافع مرتبط با مشارکت منظم در فعالیت‌های ورزشی سازمان‌یافته، میزان رواج رفتارهای بدون تحرک حتی در کشورهای توسعه‌یافته بالاست. از این رو تلاش‌های زیادی توسط پژوهشگران برای تبیین رفتارهای ورزشی و رفتارهای مربوط به پایبندی به مشارکت مداوم در ورزش صورت گرفته است (پارسامهر، ۲۰۱۳). در این راستا پژوهش‌های اسکانلان، اش‌میت، سایمون و کیلر^۱ (۱۹۹۳) با بهره‌گیری از مبانی نظری تعهد در رفتار سازمانی و اجتماعی و کاربرد مفهوم تعهد در زمینه ورزشی، به ارائه مدل تعهد ورزشی^۲ منجر شد، در این مدل تعهد ورزشی به‌عنوان تمایل و عزم به ادامه مشارکت در یک ورزش خاص یا به‌طور کلی فعالیت ورزشی تعریف شده است. مدل تعهد ورزشی مدلی روان‌شناختی است که تعهد و عوامل مؤثر بر تعهد ورزشی افراد مشارکت‌کننده در ورزش را بررسی می‌کند. در این مدل پنج عامل مؤثر بر تعهد ورزشی شامل لذت ورزشی، سرمایه‌گذاری‌های شخصی، فشارهای اجتماعی، سرگرمی‌های جایگزین و فرصت‌های مشارکت می‌باشند، به‌طور کلی پیش‌بینی می‌شود که مؤلفه‌های لذت ورزشی، سرمایه‌گذاری شخصی، فشارهای اجتماعی و فرصت‌های مشارکت ارتباط مثبت با تعهد ورزشی داشته باشند، در حالی که وجود و قدرت سرگرمی‌های جایگزین می‌تواند تأثیر

1. Scanlan, Schmidt, Simons & Keeler
2. Sport Commitment

شکل ۱. چارچوب مفهومی پژوهش

ابزار پژوهش

ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسش‌نامه‌های زیر بود.

۱. پرسش‌نامه انگیزه‌های مشارکت در ورزش گیل، گراس و هادلستون^۲ (۱۹۸۳) با ۳۰ سؤال که انگیزه‌های شرکت در ورزش را با شش مؤلفه مهارتی - رقابتی، شناخته شدن، تخلیه انرژی، جو تیمی، وابستگی و تناسب‌اندام می‌سنجد، این پرسش‌نامه در پژوهش‌های مختلف داخلی اعتبار یابی شده است علاوه بر آن نسخه فارسی پرسشنامه در اختیار هشت تن از اساتید مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی قرار گرفت و روایی صوری آن مورد تأیید واقع شد، پایایی آن نیز از طریق آلفای کرونباخ ۰٫۸۹ به دست آمد.
۲. پرسش‌نامه ادراک موفقیت رابرتز، ترژیور و بالاجیو^۳ (۱۹۹۸) با ۱۲ سؤال که ادراک موفقیت را در دو مؤلفه تکلیف‌گرایی و خود‌گرایی می‌سنجد، این پرسش‌نامه توسط فولادیان و همکاران (۲۰۱۰) در ایران و در محیط‌های ورزشی اعتبار یابی شده است. این محققان اعتبار سازه نسخه فارسی این ابزار را با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی مورد تأیید

روش‌شناسی پژوهش

بر اساس مدل پیاز پژوهش^۱ این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر روش توصیفی پیمایشی است که به شکل میدانی و مبتنی بر معادلات ساختاری اجرا گردید.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری پژوهش کلیه افراد و ورزشکارانی بودند که از سال ۲۰۱۳ و زمان راه‌اندازی مرکز ملی ثبت رکوردهای ورزشی فدراسیون ورزش‌های همگانی تاکنون (زمان نگارش مقاله ۲۰۱۶/۰۳/۱۰) اقدام به ثبت رکوردهای ورزشی چالشی نموده‌اند، که حجم آن برابر با ۱۵۰ نفر هست. لذا نمونه‌گیری به صورت تمام شمار در نظر گرفته شد و با اخذ مجوز از مرکز مذکور در یکی از جشنواره‌های ثبت رکورد پرسش‌نامه‌ها بین ورزشکاران توزیع گردید و ۱۱۱ پرسش‌نامه سالم جمع‌آوری شد.

2. Gill, Gross & Huddleston
3. Roberts, Treasure & Balague

1. Research Onion

همچنین با توجه به اهداف و نوع داده‌ها برای آزمون مدل‌های پژوهش و فرضیات از رویکرد حداقل مربعات جزئی^۱ استفاده شد که دلایل آن عدم حساسیت به نرمال بودن داده‌ها و حجم اندک نمونه بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزارهای اس.پی.اس.اس، نسخه ۲۳ و اسمارت پی.ال.اس^۲ نسخه سه انجام گرفت.

یافته‌ها

خلاصه‌ای از مهم‌ترین متغیرهای جمعیت شناختی آزمودنی‌ها در جدول شماره دو آورده شده است. مطابق جدول ۷۳/۹ درصد آزمودنی‌ها را مردان و ۲۶/۱ درصد باقی‌مانده را زنان تشکیل می‌دهند. همچنین مدرک تحصیلی لیسانس با ۴۲/۳ درصد بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده است. ۵۲/۳ درصد از پاسخ‌دهندگان دارای درآمد مستقل نیستند و میانگین سن آزمودنی‌ها ۲۶/۵ سال است که حکایت از جوان بودن آنان دارد.

قرار داده‌اند، ثبات درونی آن نیز با استفاده از آلفای کرونباخ ۰.۸۵ و پایایی زمانی نیز با ضریب همبستگی پیرسون ۰.۸۳ گزارش شده است. در این پژوهش نیز روایی صوری آن نیز توسط اساتید مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی مورد تأیید قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ آن ۰.۸۵ به دست آمد.

۳. برای سنجش تداوم فعالیت ورزشی از چهار سؤال مؤلفه تعهد مدل اسکانلان و همکاران (۱۹۹۳) و دو گویه شامل «اگر رکوردم، توسط فرد دیگری شکسته شود، برای ثبت دوباره به نام خودم تلاش خواهم کرد» و «حاضرم برای ثبت رکوردم در سطح جهانی نظیر کتاب گینس تلاش زیادی بنمایم» استفاده شد، روایی صوری این پرسش‌نامه با شش سؤال توسط هشت تن از اساتید تربیت‌بدنی تأیید شد و با تحلیل ۳۰ پرسشنامه اولیه پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰.۷۹ به دست آمد. علاوه بر سؤالات مذکور پرسش‌نامه کلی شامل پنج سؤال مربوط به متغیرهای جمعیت شناختی بود.

روش گردآوری داده‌ها

به منظور توصیف داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی شامل فراوانی، درصد فراوانی و میانگین استفاده شد.

1. Partial Least Square: PLS
2. Smart PLS

جدول ۲. توصیف متغیرهای جمعیت شناختی آزمودنی‌ها

متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۸۲
	زن	۲۹
تحصیلات	راهنمایی	۱۳
	دیپلم و فوق دیپلم	۴۱
	لیسانس	۴۷
	فوق لیسانس و بالاتر	۱۰
درآمد مستقل	بله	۵۳
	خیر	۵۸
میانگین سن	۲۶/۵	
جمع	۱۱۱	

درروش حداقل مربعات جزئی برای آزمون صحت مدل‌های اندازه‌گیری انعکاسی^۱ باید پایایی مدل (شامل پایایی متغیرهای مشاهده‌پذیر یا بار عاملی و پایایی مرکب)، روایی مدل (شامل روایی همگرا و روایی واگرا) و کیفیت مدل (شاخص اشتراک) مورد تأیید قرار گیرد (محسنین و اسفیدانی، ۲۰۱۴). نتایج این آزمون‌ها در جدول شماره سه آمده است، طبق گفته پژوهشگران مدل اندازه‌گیری در صورتی مدل همگنی می‌باشد که قدر مطلق بارهای عاملی متغیرهای مشاهده‌پذیر حداقل هفت باشد البته برخی دیگر حداقل ۰/۴ را پذیرفته و پیشنهاد حذف متغیرهایی که بار عاملی کمتر از چهار دارند را داده‌اند. با توجه به جدول بار عاملی همه متغیرها از ۰/۴ بالا می‌باشد. در مورد پایایی مرکب نیز مقادیر بالای ۰/۷ نشان‌دهنده سازگاری درونی مدل است که برای هر سه متغیر این مقدار بالای ۰/۷ است. مقادیر بالای ۰/۵ برای معیار «متوسط واریانس

استخراج‌شده»^۲ نیز روایی همگرای مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد که مقدار این شاخص برای هر سه متغیر بالاتر از ۰/۵ است. مقادیر مثبت شاخص اشتراک نیز نشان‌دهنده کیفیت مدل‌های اندازه‌گیری می‌باشد که این شاخص درواقع توانایی مدل را در پیش‌بینی متغیرهای مشاهده‌پذیر از طریق متغیر مکنون متناظرش نشان می‌دهد و طبق جدول شاخص اشتراک برای هر سه متغیر مناسب است. برای سنجش روایی واگرا نیز از آزمون بار عرضی استفاده می‌شود در این آزمون اگر بار عاملی هر متغیر مشاهده‌پذیر بر روی متغیر مکنون مربوط به خود حداقل یک بیشتر از بار عاملی همان متغیر مشاهده‌پذیر بر روی سایر متغیرهای مکنون باشد می‌توان گفت که مدل اندازه‌گیری از روایی واگرا برخوردار است. که با توجه به بارهای عاملی متغیرها این آزمون نیز مورد تأیید قرار گرفت.

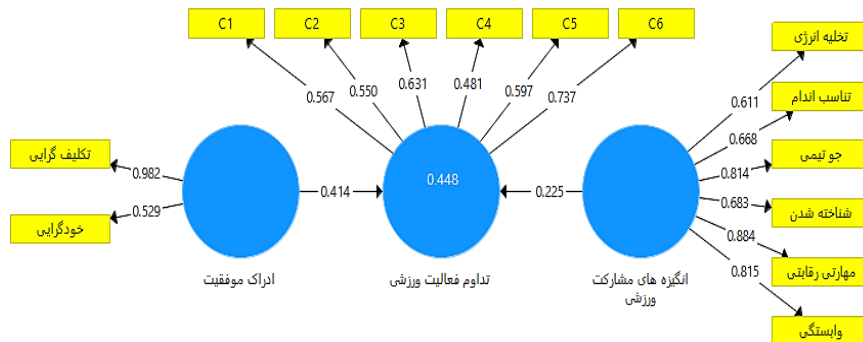

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل‌های اندازه‌گیری

متغیر	شاخص	بار عاملی	پایایی مرکب	روایی همگرا	شاخص اشتراک
انگیزه‌های مشارکت	مهارتی - رقابتی	۰/۸۸۴	۰/۸۸۵	۰/۵۶۶	۰/۳۶۵
	شناخته شدن (معروفیت)	۰/۶۸۳			
	جو تیمی	۰/۸۱۴			
	تخلیه انرژی	۰/۶۱۱			
ادراک موفقیت	وابستگی	۰/۸۱۵	۰/۷۵۱	۰/۶۲۲	۰/۱۲۲
	تناسب‌انداز	۰/۶۶۸			
تداوم فعالیت ورزشی	خود گرایی	۰/۵۲۹	۰/۷۰۳	۰/۵۹۶	۰/۰۱۴
	تکلیف گرایی	۰/۹۸۲			
	از دست دادن اوقات خوب در صورت ترک ورزش فعلی	۰/۵۶۷			
	دشواری کناره‌گیری از فعالیت فعلی	۰/۵۵۰			
	مصمم بودن برای تداوم فعالیت مشتاق بودن برای تداوم فعالیت	۰/۶۳۱			
نیاز تلاش برای ثبت رکورد در سطح جهانی	تلاش دوباره جهت ثبت رکورد فعلی در صورت نیاز	۰/۴۸۱	۰/۷۳۷		
	تلاش برای ثبت رکورد در سطح جهانی	۰/۵۹۷			

می‌توان گفت تأثیر ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار از تأثیر انگیزه‌های مشارکت بیشتر است و این دو متغیر مجموعاً توانسته‌اند ۴۴/۸ درصد از واریانس تداوم فعالیت ورزشی را تبیین نمایند. همچنین با توجه به جدول چهار آماره تی هر دو متغیر در سطح ۹۵ درصد از مقدار مورد اطمینان (۱/۹۶) بالاتر است، لذا اثر انگیزه‌های ورزشی و ادراک موفقیت بر تداوم ورزشی معنادار هست.

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش نیز دو متغیر انگیزه‌های ورزشی و ادراک موفقیت به‌عنوان متغیر برون‌زا و متغیر تداوم فعالیت ورزشی به‌عنوان متغیر درون‌زا وارد مدل ساختاری شدند. مطابق شکل دو متغیر برون‌زای انگیزه‌های ورزشی بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار ($\beta = ۰/۲۲۵$) تأثیر مثبت دارد. تأثیر ادراک موفقیت نیز بر تداوم فعالیت افراد رکورددار ($\beta = ۰/۴۱۴$) مثبت هست اما از آنجایی که بزرگی ضریب مسیر قدرت رابطه را نشان می‌دهد

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری در حالت تخمین ضرایب استاندارد (خروجی اسمارت پی.ال.اس)

جدول ۴. ضرائب تعیین، ضرائب مسیر، آماره تی و فرضیه‌های پژوهش

نتیجه	سطح معناداری	آماره تی	ضریب مسیر	ضریب تعیین	
تأیید	< ۰/۰۵	۳/۲۳۴	۰/۲۲۵	۰/۱۹۱	انگیزه‌های مشارکت * تداوم فعالیت ورزشی
تأیید	< ۰/۰۵	۵/۱۷۶	۰/۴۱۴	۰/۲۵۷	ادراک موفقیت * تداوم فعالیت ورزشی

میانگین مفروض جامعه بالاتر است. در متغیر ادراک موفقیت نیز بین نمره کلی ادراک موفقیت و مؤلفه تکلیف‌گرایی با میانگین مفروض جامعه تفاوت معنادار وجود دارد که این بار نیز میانگین‌های واقعی از میانگین مفروض بالاتر است. اما بین میانگین مؤلفه خود‌گرایی ادراک موفقیت با میانگین جامعه تفاوت معناداری وجود ندارد. برای متغیر تداوم فعالیت ورزشی و همه مؤلفه‌های آن نیز تفاوت معناداری بین میانگین واقعی با میانگین مفروض جامعه وجود دارد، در مورد این متغیر نیز میانگین‌های واقعی بالاتر از میانگین جامعه است.

در ادامه برای مقایسه میانگین نمرات هر سه متغیر انگیزه‌های مشارکت، ادراک موفقیت و تداوم فعالیت ورزشی و مؤلفه‌های آن‌ها با میانگین نظری جامعه از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شد. البته قبل از این آزمون نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش با آزمون کلموگروف - اسمیرنوف در سطح ۰/۰۵ تأیید شد. نتایج آزمون تی در جدول پنج آورده شده است، مطابق جدول بین انگیزه‌های مشارکت و همه مؤلفه‌های آن با میانگین مفروض جامعه تفاوت معنادار وجود دارد که مقادیر میانگین واقعی از

جدول ۵. مقایسه میانگین نمرات متغیرها با میانگین نظری $\mu=3$ برای جامعه

متغیر	میانگین	مقدار آماره آزمون	سطح معناداری	تفاوت میانگین
مهارتی - رقابتی	۳/۶۳	۱/۲۰۱	۰/۰۰۳**	۰/۶۳
شناخته شدن (معروفیت)	۳/۸۵	۱/۴۱۲	۰/۰۰۵**	۰/۸۵
جو تیمی	۳/۳۴	۱/۱۳۲	۰/۰۰۱**	۰/۳۴
تخلیه انرژی	۳/۸۱	۱/۱۰۳	۰/۰۰۱**	۰/۸۱
وابستگی	۳/۵۷	۱/۰۰۴	۰/۰۰۳**	۰/۵۷
تناسب‌اندام	۳/۴۷	۱/۳۰۱	۰/۰۱۳*	۰/۴۷
کل انگیزه‌های مشارکت	۳/۴۳	۰/۹۰۶	۰/۰۰۱**	۰/۴۳
خود گرایی	۳/۱۰	۰/۸۳۲	۰/۲۲۱	۰/۱۰
تکلیف گرایی	۳/۸۵	۱/۲۰۷	۰/۰۰۳**	۰/۸۵
کل ادراک موفقیت	۳/۶۳	۱/۰۰۳	۰/۰۰۳**	۰/۶۳
از دست دادن اوقات خوب در صورت ترک ورزش فعلی	۳/۶۴	۱/۴۳۹	۰/۰۰۳**	۰/۶۴
دشواری کناره‌گیری از فعالیت فعلی	۳/۲۷	۱/۰۰۲	۰/۰۰۹**	۰/۲۷
مصمم بودن برای تداوم فعالیت	۳/۶۹	۱/۳۰۳	۰/۰۳۱*	۰/۶۹
مشائق بودن برای تداوم فعالیت	۳/۵۳	۱/۰۶۱	۰/۰۰۶**	۰/۵۳
تلاش دوباره جهت ثبت رکورد فعلی در صورت نیاز	۳/۵۹	۱/۲۹۱	۰/۰۰۱**	۰/۵۹
تلاش برای ثبت رکورد در سطح جهانی	۳/۷۶	۱/۱۱۸	۰/۰۰۱**	۰/۷۶
کل تداوم فعالیت ورزشی	۳/۶۸	۱/۰۰۹	۰/۰۰۵**	۰/۶۸

بحث و نتیجه‌گیری

سوگیری ورزشی (شامل رقابت‌طلبی، میل به پیروزی و هدف‌گرایی) ارتباط مستقیم معنادار وجود دارد. پارسا مهر (۲۰۱۲) نیز نشان داد بین متغیرهای لذت ورزشی، سرمایه‌گذاری‌های شخصی و فرصت‌های مشارکت با مشارکت مستمر ورزشی رابطه مثبتی وجود دارد و دو متغیر لذت ورزشی و سرمایه‌گذاری‌های شخصی مجموعاً نیمی از واریانس تعهد ورزشی را تبیین می‌نمایند لذا با توجه به عدم تبیین بخش زیادی از واریانس تعهد ورزشی باید به سایر متغیرها در این زمینه توجه گردد. قدرت نما و حیدری نژاد (۲۰۱۴) رابطه مثبت بین انگیزه‌های لذت و شادابی، سلامت جسمانی و تعامل اجتماعی را با میزان فعالیت بدنی دانشجویان نشان دادند. بر رابطه مثبت بین انگیزه‌های پیشرفت و موفقیت ورزشی در پژوهش فرزی و همکاران (۲۰۱۴) تأکید شد.

در این پژوهش سعی شد تا نقش انگیزه‌های مشارکت در ورزش و ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار بررسی شود. نتایج نشان داد هر دو متغیر انگیزه‌ها و ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار تأثیر مثبتی دارند که البته با توجه به ضرایب مسیر و تعیین تأثیر ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی مهم‌تر بود، به عبارتی می‌توان گفت ادراک موفقیت از قدرت تبیین بالایی در پیش‌بینی تداوم فعالیت افراد رکورددار برخوردار است. همان‌گونه که می‌دانیم انگیزه‌ها کلید انجام هر کار و فعالیتی محسوب می‌شوند و می‌توانند رفتارهای افراد را تحریک، تقویت و هدایت کنند یا حتی باعث کنترل و توقف آن شوند. فولادیان و همکاران (۲۰۱۰) نشان دادند بین انگیزه‌های مشارکت ورزشی و مؤلفه‌های

همچنین تأثیر مثبت جو انگیزشی درک شده بر ادراک موفقیت در پژوهش ابراهیم و همکاران (۲۰۱۶) مورد تأیید قرار گرفت. این موارد پاره‌ای از پژوهش‌هایی بودند که به نقش و اهمیت انگیزه‌ها در فعالیت‌های ورزشی، میزان فعالیت و فعالیت مستمر اشاره کرده بودند که در پژوهش ما نیز بر اهمیت انگیزه‌های مشارکت در ورزش بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار تأکید شد. همچنین میانگین نمره انگیزه‌های مشارکت در افراد رکورددار به‌طور معناداری بالاتر از میانگین جامعه بود و در بین مؤلفه‌های این متغیر نیز انگیزه‌های معروفیت، تخلیه انرژی و مهارتی رقابتی به ترتیب بالاترین میانگین را داشتند که نشان‌دهنده چالشی و رقابتی بودن فعالیت‌های ثبت رکورد است. در واقع می‌توان گفت: قدرتمند بودن انگیزه‌های ورزشی در یک فرد می‌تواند بر سطح تلاش و میزان فعالیت ورزشی او اثرگذار باشد به عبارتی اگر فرد میل درونی زیادی در رسیدن به پیروزی داشته باشد انگیزه‌های رقابتی برای او اهمیت زیادی دارد درحالی‌که اگر با اهداف دیگری نظیر تناسب‌اندام و سلامتی در ورزش مشارکت می‌کند از انگیزه‌های رقابتی کمتری برخوردار است همان‌گونه که در پژوهش کاگاس و همکاران (۲۰۱۰) رقابت و چالش پذیری کمترین اهمیت را بین انگیزه‌های ورزش جوانان فیلیپینی داشت و مدیریت وزن (کنترل وزن)، قدرت و استقامت و وضعیت ظاهری (جذابیت جنسی) مهم‌تر بودند. علی‌رغم اهمیت فراوان انگیزه‌ها در شروع و حتی حفظ مشارکت در ورزش و فعالیت‌های جسمانی این پژوهش نشان داد که برای تداوم فعالیت مخصوصاً زمانی که فعالیت موردنظر سخت و چالشی هست احتمالاً تجارب موفق بودن در آن ورزش و ادراک و احساس موفقیت اهمیت بیشتری نسبت به انگیزه‌ها دارد. در این پژوهش یافته‌ها در خصوص متغیر ادراک موفقیت نشان داد که میانگین مؤلفه تکلیف‌گرایی آن به‌طور معناداری بالاتر از میانگین

نظری جامعه است درحالی‌که مؤلفه خود‌گرایی ادراک موفقیت هیچ‌گونه تفاوت معناداری با میانگین جامعه نداشت، این نکته مبین این مطلب است که افراد رکورددار تکلیف‌گرا تر هستند یعنی بر بهبود تکلیف و عملکرد خود تمرکز دارند و برای رسیدن به اهداف خود از پرداختن به فعالیت‌های چالشی و مخاطره‌آمیز ابایی ندارند. به بالا بودن تکلیف‌گرایی در ورزشکاران رکورد دار نیز مشابه سایر یافته‌های این پژوهش قبلاً در پژوهشی اشاره نشده است اما در این راستا بشارت، عباسی و میر زمانی (۲۰۰۸) نشان دادند ورزشکاران گروهی به‌طور معناداری از ورزشکاران انفرادی جامعه گراتر هستند در مقابل ورزشکاران انفرادی به‌طور معنادار نسبت به ورزشکاران گروهی نمره بالاتری در متغیر خود‌پیروی داشتند. در این پژوهش تفاوتی در سخت‌کوشی بین ورزشکاران گروهی و انفرادی مشاهده نشد. همچنین سخت‌کوشی و جامعه‌گرایی می‌توانند واریانس موفقیت ورزشی را در ورزشکاران گروهی و سخت‌کوشی و خود‌پیروی واریانس موفقیت ورزشی را در ورزشکاران انفرادی تبیین نمایند. شمعونیان، فرقانی و تجاری (۲۰۱۲) در بررسی ویژگی‌های روان‌شناختی دوچرخه‌سواران نخبه موفق ایرانی، بالا بودن سرسختی روانی کلی دوچرخه‌سواران نخبه و مولفه‌های تعهد، چالش و استحکام ذهنی در آنان را نسبت به میانگین نظری نشان دادند. مقایسه یافته‌های این دو پژوهش با یافته‌های پژوهش ما دو نکته مهم را روشن می‌نماید اولاً سخت‌کوشی یا سرسختی سازه‌ای است متشکل از سه مولفه تعهد، کنترل و مبارزه طلبی و افراد با سخت‌کوشی بالاتر، متعهد‌ترند و خود را وقف هدف می‌کنند، این افراد احساس می‌کنند بر اوضاع مسلط بوده و خودشان تعیین‌کننده‌اند. بالا بودن این متغیر و مولفه‌های آن در دوچرخه‌سواران نسبت به جامعه به نوعی مشابه بالا بودن مولفه تکلیف‌گرایی در رکوردداران نسبت به جامعه است لذا می‌توان گفت

سایر افراد اولاً در مورد آن‌ها باید موفقیت و ادراک از موفقیت را تعریف نمود. این امر از آنجایی ناشی می‌شود که ادراک تعادلی پویا بین واقعیت و ذهنیت افراد است و ادراک فرد از یک پدیده ممکن است با ماهیت واقعی آن متفاوت باشد، همچنانی که در پژوهش آرگودو و همکاران (۲۰۱۵) سازگاری کمی بین ادراک موفقیت و عملکرد واقعی دروازه‌بانان در رقابت مشاهده شد و مبین این نکته بود که دروازه‌بانان ادراک خود را از موفقیت معتبرتر از عملکرد واقعی می‌دانند.

بنا به جستجوی منابع اطلاعاتی اهمیت بیشتر ادراک موفقیت نسبت به انگیزه‌ها در تداوم فعالیت‌های ورزشی تاکنون در هیچ پژوهشی گزارش نشده بود (هرچند ممکن است پژوهشی در این خصوص انجام شده باشد)، همان‌گونه که پارسا مهر (۲۰۱۲) نیز در بررسی انگیزه‌های مرتبط با مشارکت مستمر در فعالیت‌های ورزشی در بین دانشجویان نشان داد متغیرهای لذت ورزشی و سرمایه‌گذاری‌های شخصی مجموعاً می‌توانند نیمی از واریانس تعهد ورزشی را تبیین کنند، لذا ایشان پیشنهاد می‌کند به سایر متغیرهای مرتبط با تعهد ورزشی و مشارکت مستمر توجه گردد. با توجه به نتایج این پژوهش می‌توان گفت که ادراک یا احساس موفقیت می‌تواند یکی از این متغیرهای مؤثر بر تداوم فعالیت‌های ورزشی و یا تعهد ورزشی باشد. اهمیت بیشتر نقش ادراک موفقیت نسبت به انگیزه‌ها در تداوم فعالیت‌های ورزشی می‌تواند نشان‌دهنده این نکته مهم باشد که هر فرد زمانی که با سطح معینی از میل و رغبت درونی (انگیزه‌های درونی) و یا حتی انگیزه‌های بیرونی شروع به ورزش و فعالیت بدنی می‌نماید این نیرو می‌تواند تا درجه معینی موجبات مشارکت فرد را در فعالیت بدنی موردنظر تأمین نماید و بدیهی است که برای تداوم آن فعالیت و مشارکت مستمر فرد شرایط دیگری موردنیاز است که یکی از آن شرایط ادراک

افراد رکورددار نیز احتمالاً سخت‌کوشی بالایی داشته باشند که منجر می‌شود نسبت به اهداف چالشی خود تعهد بیشتری نیز داشته باشند. دوماً ورزشکاران انفرادی میزان خود پیروی بالاتری داشتند که می‌تواند موفقیت ورزشی این گروه از ورزشکاران را تبیین نماید، افراد خود پیرو بیشتر تلاش می‌کنند به موفقیت‌های فردی برسند و همان‌گونه که می‌دانیم افراد تکلیف‌گرا بیشتر خود مرجع هستند و به دنبال بهبود تکلیف و عملکرد خود می‌باشند لذا به نظر می‌رسد که تکلیف‌گرایی ویژگی ارزشمندی در افراد رکورددار باشد، پژوهش‌ها نیز نشان داده ورزشکاران سطح ملی در مقایسه با ورزشکاران سطح استانی و دانشگاهی سطوح بالایی از تکلیف‌گرایی را دارند و تکلیف‌گرایی همبستگی منفی معناداری با اضطراب رقابتی دارد (ماتایی و کوناتو^۱، ۲۰۱۴).

بنابراین می‌توان گفت هرچند بنا به جستجوی منابع اطلاعاتی تأثیر مثبت ادراک موفقیت ورزشی بر تداوم فعالیت ورزشی (یا حتی تعهد ورزشی) در پژوهش‌های زیادی مطرح نشده است اما می‌توان این ارتباط مثبت را منطقی دانست به‌عنوان مثال بشارت (۲۰۰۶) نشان داد بین موفقیت ورزشی و عزت‌نفس همبستگی مثبتی وجود دارد و افراد با عزت‌نفس بالا استرس، اضطراب، درماندگی و تجربه‌های روان‌تنی کمتری دارند و حتی حساسیت کمتری نسبت به شکست و انتقادات نشان می‌دهند. عزت‌نفس همچنین با کنجکاوی در مورد خود و محیط، احساس کفایت و شایستگی و نگرش مثبت به خود همبستگی دارد. لذا می‌توان این انتظار را از یک فرد با عزت‌نفس بالا داشت که حتی در مواقع شکست نسبت به تداوم فعالیت ورزشی خود تعهد بیشتری داشته باشد. هرچند تأثیر مثبت ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار در این پژوهش تأیید شد اما قبل از تعمیم این نتیجه به سایر فعالیت‌های ورزشی و یا

موفقیت هست.

درواقع حس موفق بودن در یک فعالیت می‌تواند برای فرد خوشایند بوده و تأثیر مثبتی بر مشارکت مستمر وی داشته باشد. این نکته می‌تواند کاربرد وسیعی برای برنامه ریزان، مدیران و مربیان چه در عرصه فعالیت‌های ورزشی و چه غیرورزشی داشته باشد. از آنجایی که ادراک موفق بودن صرفاً به منزله برنده شدن نیست و فرد می‌تواند حتی با کسب توانمندی و یادگیری یک مهارت و یا سایر تجارب موفق ادراک موفقیت بالایی داشته باشد، دست‌اندرکاران امر آموزش می‌توانند با آموزش و کمک به افراد جهت هدف‌گزینی مناسب موجبات رسیدن به اهداف موردنظر را برای آنان فراهم نمایند و بدیهی است که این امر می‌تواند ادراک موفقیت را در افراد تقویت نموده و در نهایت منجر به تداوم فعالیت موردنظر گردد.

یافته‌های پژوهش نشان داد انگیزه‌های رقابتی برای افراد رکورددار اهمیت بیشتری دارد، همچنین این افراد تکلیف‌گرا تر هستند و تلاش مضاعفی برای ثبت و جابجایی حرکات و فعالیت‌های سخت و چالشی انجام می‌دهند و تأثیر ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت ورزشی افراد رکورددار مهم‌تر از انگیزه‌های مشارکت بود، در نهایت توجه به مؤلفه‌های تداوم فعالیت ورزشی نشان داد بین مؤلفه‌های این متغیر تلاش برای ثبت رکورد در سطح جهانی بالاترین میانگین را به خود اختصاص داده است. این نتایج نشان می‌دهد که استقبال طیف وسیعی از جوانان و نوجوانان در سال‌های اخیر از فعالیت‌های چالشی ثبت رکورد لزوم توجه بیشتر سازمان‌های مسئول به این مقوله را می‌طلبد. سازمان‌های مسئول در مواجهه با این جوانان بانگیزه و پرنرزی ابتدا باید زمینه‌های مناسب فعالیت آنان را فراهم آورند، همچنین باید شرایط رسیدن به موفقیت برای رکوردداران تسهیل گردد و حمایت‌های مادی و معنوی کافی از آنان صورت گیرد. حتی باید زمانی که رکوردهای ثبت‌شده

توسط این افراد قابلیت جهانی شدن را داشته باشد، حمایت‌ها و پیگیری‌های لازم برای ثبت در سطح جهانی انجام پذیرد تا زمینه‌های افتخار آفرینی این گروه از ورزشکاران نیز فراهم گردد.

مهم‌ترین محدودیت این پژوهش این بود که در رابطه با فعالیت‌های ورزشی چالشی و افراد رکورددار این‌گونه فعالیت‌ها هیچ تحقیق مشابهی یافت نشد، همچنین تحقیقات حوزه تعهد ورزشی و اهمیت ادراک موفقیت بر آن در سایر فعالیت‌های ورزشی نیز خیلی اندک بود. پژوهش‌های مختلف آزمون مدل تعهد ورزشی اسکاتلان و همکاران (۱۹۹۳) که در بین گروه‌های مختلف ورزشکاران در ایران اجرا شده است، ضمن تأیید مدل اسکاتلان و همکاران نشان داده است که درصد بالایی از واریانس مشارکت پیوسته در ورزش تبیین نشده باقی مانده است که باید در پژوهش‌های بعدی موردتوجه قرار گیرد. همچنین تاکنون پژوهش‌های زیادی انگیزه‌های گروه‌های مختلف ورزشکاران را موردتوجه قرار داده‌اند اما در مورد نحوه نگهداری و ادامه فعالیت آنان در ورزش پژوهش‌های چندانی انجام نشده است، لذا در این پژوهش نشان دادیم که برای مشارکت مستمر در ورزش یا تداوم فعالیت ورزشی مخصوصاً زمانی که فعالیت مورد نظر چالشی است احتمالاً ادراک موفقیت یکی از متغیرهای مهم هست که باید موردتوجه قرار گیرد. از آنجایی که ادراک مفهومی وسیع است (ادراک هر فرد از موفقیت و تعریف او از موفقیت) این نکته لزوم انجام پژوهش‌های بیشتر در زمینه ادراک موفقیت در ورزش و تأثیر آن بر تداوم فعالیت ورزشی را نشان می‌دهد، همچنین بنا به نبود تحقیقات کافی در خصوص فعالیت‌های چالشی ثبت رکورد و افراد رکورددار پیشنهاد می‌گردد موضوعاتی نظیر ویژگی‌های روانی و شخصیتی افراد رکورددار، تاب‌آوری افراد رکورددار، سخت رویی، اضطراب رقابتی و فرسودگی ورزشی آنان مورد بررسی سایر پژوهشگران قرار گیرد.

منابع

1. Aaltonen, S., Leskinen, T., Morris, T., Alen, M., Kaprio, J., Liukkonen, J., & Kujala, U. (2012). Motives for and barriers to physical activity in twin pairs discordant for leisure time physical activity for 30 years. *International journal of sports medicine*, 33(2); Pp: 157-169.
2. Argudo, F., Marcos, R. d., & Ruiz, R. (2015). Perception of success and athletic performance of a water polo goalkeeper. *Apunts. Educació Física i Esports*, 13(3); Pp: 21-27.
3. Barghi Moghaddam, J., Mosharraf Javadi, B., Mozaffari, A. A., & Garousi Farshi, T. (2010). Relationship between Identity Style with Motivation Factors and Success Feeling. *Beyond Management*, 3(11); Pp: 135-155. In Persian.
4. Besharat, M. A. (2006). The relationship between Perfectionism and Sports Success. *Harakat*, 23; Pp: 51-65. In Persian.
5. Besharat, M. A., Abasi, Q. R., & Mirzamani, S. M. (2008). Compare hardiness, sociotropy and autonomy in team and individual sports and to investigate the impact of these personality characteristics on sport achievement. *Harakat*, 33(33); Pp: 135-151. In Persian.
6. Besharat, M. A., Salehi, M., Shahmohammadi, K., Nadali, H., & Zebardast, A. (2009). Relations of resilience and hardiness with sports achievement and mental health in a sample of athletes. *Contemporary Psychology*, 3(2); Pp: 38-49. In Persian
7. Cagas, J., Torre, B., & Manalastas, E. (2010). *Why do Filipinos exercise? Exploring motives from the perspective of Filipinos youth*. Paper presented at the Proceedings of the III International Conference of Physical Education and Sports Science, (pp. 243-248). Singapore.
8. Farzi, H., Abbasi, H., Souri, A., & Nazari, F. (2014). Determining the Relationship of Hardiness and Achievement Motivation with Perception of Success in Athletic Students of Iranian and Iraqi Universities. *Applied Research of Sports Management*, 2(3); Pp: 75-88. In Persian.
9. Fooladiyan, J., Sohrabi, M., AttarzadeHoseini, S. R., & Farsi, A. R. (2010). The relationship of Sports Participants Motives with Sports Orientation in Student athletes. *Olympic*, 17(4); Pp: 29-39. In Persian.
10. Gill, D., Williams, L., Dowd, D., Beaudoin, C., & Martin, J. (1996). Competitive orientations and motives of adult sport and exercise participants. *Journal of Sport Behavior*, 19(4); Pp: 307-318.
11. Gill, D. L., Gross, J. B., & Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International journal of sport psychology*, 14(1); Pp: 1-14.
12. Hosseini, E., Bahrololoum, H., & Hosseini Nia, S. R. (2016). An Examination of Sports Commitment Model in Women Participating in Sports Activities. *Sports Management*, 7(2); Pp: 293-307. In Persian.
13. Huang, H. (2014). *Behavior regulations and motives to participate in physical activity of Finnish team sports athletes*. (Master's Thesis in Sport and Exercise Psychology), (pp. 33-38). University of Jyväskylä.
14. Ibrahim, H. I., Jaafar, A. H., Kassim, M. A. M., & Isa, A. (2016). Motivational Climate, Self-Confidence, and Perceived Success among Student Athletes. *Procedia Economics and Finance*, 35; Pp: 503-508.
- Islamic Republic News Agency. (2014, Aug 15). An official: Iran's record in sports has become a crucial hub. Retrieved from <http://www.irna.ir/fa/News/81270430/> In Persian.
15. Islamic Republic News Agency. (2014, Sep 15). 120 records were registered in the country in various sports disciplines. Retrieved from <http://www.irna.ir/fa/News/81313127/> In Persian.
16. Kavussanu, M., & Roberts, G. C. (2001). Moral functioning in sport: An achievement goal perspective. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 23; Pp: 37-54.
17. Keegan, R., Spray, C., Harwood, C., & Lavallee, D. (2010). The motivational atmosphere in youth sport: Coach, parent, and peer influences on motivation in specializing sport participants. *Journal of applied sport psychology*, 22(1); Pp: 87-105.
18. Mathai, S. M., & Konattu, P. J. (2014). The relationship of anxiety and self-efficacy

- with task orientation among athletes. *Indian Journal of Health and Wellbeing*, 5(1); Pp: 14-18.
19. Mehr News Agency. (2014, Aug 16). 14 sports record was registered in the Boshehr province. Retrieved from <http://www.mehrnews.com/news/2350418/> In Persian.
20. Mohsenin, S., & Esfidani, M. (2014.) *Structural equation modeling approach based on partial least squares* (pp. 57-73). Tehran: Mehraban Book. In Persian.
21. Mousavi, A., & Vaez Mousavi, M. K. (2015). Introducing the Sport Success Scale. *Motor Behavior*, 7(19); Pp: 123-142. In Persian.
22. Naderiyan Jahroomi, M., & Hashemi, H. (2009). Participation in recreational sports. *Sport Management Review*, 6(1); Pp: 39-53. In Persian.
23. News Agency of the Ministry of Sport and Youth. (2013, Feb 04). Foundation of National Center record in the Sport for All Federation. Retrieved from http://news.msy.gov.ir/index.php?module=cdk&func=loadmodule&system=cdk&sismodule=user/content_view.php&cnt_id=39480&ctp_id=263&id=15264&sisOp=view In Persian.
24. Parsamehr, M. (2012). Motivations associated with the continuous participation in sports activities in physical education students. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 7(13); Pp: 93-106. In Persian.
25. Parsamehr, M. (2013). Sport Commitment Model Test Scanlan and Simons in Taekwondo. *Research of Sport Management and Motor Behavior*, 2(4); Pp: 1-24. In Persian.
26. Qodratnama, A., & Heydarinejad, S. (2014). Relationship between Sport Participation Motivation with Rate of Student's Physical Activity in Shahid Chamran University of Ahwaz. *Sport Management Review*, 5(18); Pp: 189-202. In Persian
27. Roberts, G. C., Treasure, D. C., & Balague, G. (1998). Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. *Journal of Sports Sciences*, 16(4); Pp: 337-347.
28. Sabounchi, R., Kia, F., KosariFard, S., & KosariFard, F. (2013). Comparison strategies to cope with competitive anxiety in athletes, martial Due to varying levels of success in competitions. *Applied Research of Sport Management*, 1(4); Pp: 87-92. In Persian.
29. Scanlan, T. K., Schmidt, G. W., Simons, J. P., & Keeler, B. (1993). An introduction to the sport commitment model. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 15; Pp: 1-15.
30. Shamounian, E., Forghani, M. B., & Tojari, F. (2012). The Survey of Psychological Characteristics (personality and cognitive) of Elite Cyclists of Iran. *Sport Psychology Studies*, 1(1); Pp: 69-80. In Persian.

استناد به مقاله

محمدی ترکمانی، ا. قنبری، ا. و باقری، ق. (۱۳۹۶). تأثیر انگیزه‌ها و ادراک موفقیت بر تداوم فعالیت‌های ورزشی چالش برانگیز. مجله مطالعات روان‌شناسی ورزشی، شماره ۱۹، ص. ۸۵-۱۰۲. شناسه دیجیتال: 10.22089/spsyj.2017.2946.1307

Mohamadi Torkamani, E., Qanbari, E., Bagheri, Q., and Ghoshuni, M. (2017). The Impact of Motives and Perception of Success on Continuity of Challenging Sports Activity. *Journal of Sport Psychology Studies*, 19; Pp: 85-102. In Persian. Doi: 10.22089/spsyj.2017.2946.1307